

ปฏิรูปการฝึก เพื่อเอาชนะสงครามอนาคต Training Transformation (T2) To win the Future War

พันเอก สุทัศน์ จารุมณี
รองผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๔

การต่อสู้กับภัยคุกคามใหม่ในสงครามไม่ตามแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบยุคใหม่ ชัยชนะไม่ได้อยู่ที่การทำลายล้างกำลังศัตรู แต่อยู่ที่การเอาชนะยุทธศาสตร์ของศัตรู ความไม่แน่นอน, เล่ห์เหลี่ยม, กลลวง, ความอำมหิต และ การลอบกัด ไม่ใช่ชะตากรรม ที่จำต้องเสี่ยง แต่สู้ได้ และชนะได้ ด้วยทักษะพิเศษของฝ่ายเรา ในการ “ไหวตัวก่อนและพลิกแพลงให้เหนือกว่า” ทักษะพิเศษนั้น จะเรียนรู้และฝึกได้อย่างไร?

โลกไม่เคยว่างเว้นจากการสงคราม เพียงแต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบมาอย่างต่อเนื่อง โดยที่เราไม่รู้ตัว วิวัฒนาการของสงคราม เป็นผลสืบเนื่องมาจากพัฒนาการทางการเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม, เทคโนโลยี และ การทหาร ดังนี้

ยุคที่ ๑ ของสงคราม (First Generation of War: 1GW) เริ่มจากการประดิษฐ์ดินปืน และก้าวพ้นจากระบบศักดินา (Feudalism) สงครามนโปเลียน (Napoleonic war) ในต้นศตวรรษที่ ๑๙ คือตัวอย่างที่เด่นชัด

ยุคที่ ๒ ของสงคราม (Second Generation of War: 2GW)

เริ่มจากการพัฒนาเทคโนโลยี ที่สืบเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ตัวอย่างคือ สงครามโลกครั้งที่ ๑

ยุคที่ ๓ ของสงคราม (Third Generation of War: 3GW)

หรือ “สงครามการดำเนินกลยุทธ์” มีพัฒนาการมาจากบทเรียน และเทคโนโลยี ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ (รถถัง - วิหตุ และ เครื่องบิน) นำมาใช้ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ และ ต่อเนื่องถึงยุคสงครามเย็น

ยุคที่ ๔ ของสงคราม (Fourth Generation of War: 4GW)

เป็นสงครามซึ่งฝ่ายที่ด้อยกว่า ต่อสู้ด้วยกิจกรรมทั่วทุกมิติ ทั้งทางการเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม และการทหารสามารถเอาชนะคู่ต่อสู้ที่เหนือกว่าได้ อเมริกาชนะสงครามทุกยุค เว้นในยุคที่ ๔

อาจกล่าวได้ว่า สงครามในยุคที่ ๔ ไม่ใช่เทคโนโลยีขั้นสูงในการต่อสู้, ไม่ใช่สงครามเด็ดขาด/ระยะสั้น, ไม่ใช่เครื่องกลต่อสู้เครื่องกล แต่เป็นสงครามที่ซับซ้อน เป็นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อยาวนาน ซึ่งมีพัฒนาการมาจาก “สงครามประชาชน” ของ เหมา เจ๋อตง (Mao’s People’s War)

ขณะนี้เราอยู่ในยุคที่ ๔ ของการสงคราม (Fourth Generation of war: 4GW) ที่เรียกกันว่า สงครามไม่ตามแบบ (Irregular Warfare) ส่วนประกอบสำคัญของสงครามนี้ คือ ภัยคุกคามอสมมาตร (Asymmetric Threats) ซึ่งเป็นการต่อสู้กับสิ่งที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ (Unpredictable)

การต่อสู้กับ ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ต้องใช้ ทักษะพิเศษ (Meta skill) ในการ “ไหวตัวและพลิกแพลง” (Adaptability) ได้อย่างเหนือชั้นกว่า ดังนั้น ทหารเป็นบุคคล, เป็นหน่วย, ผู้บังคับบัญชา และฝ่ายอำนวยการทุกระดับชั้น ต้องฝึกฝน/เรียนรู้ ทักษะนี้ ให้มีขีดความสามารถในการปรับเปลี่ยน (Adjustment) ทั้งวิธีการปฏิบัติ, กระบวนการวางแผน

และ แม้กระทั่งโครงสร้างขององค์กร ต่อความเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคาม
ทั้งที่กำลังจะเกิดขึ้น และที่กำลังเผชิญหน้า ได้เสมอ

การฝึกทักษะพิเศษดังกล่าว จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง “กระบวนทัศน์
ของการเรียนรู้” (Learning Paradigm) จากเดิม มุ่งเน้นผลการปฏิบัติ
ที่วัดค่าได้ (Behaviorist orientation) เป็น มุ่งผลทางกระบวนกรคิด/
การตระหนักรู้จากจิตสำนึกภายใน (Cognitive orientation) และมุ่งเน้น
พัฒนา “ทักษะเชิงสังคม” (Social learning orientation) หมายถึงความ
สามารถในการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของทีม และระหว่างทีม รวมถึงการ
บริหารจัดการความรู้ และสร้างขีดความสามารถใหม่ เพื่อภัยคุกคามที่
ปรับตัวตลอดเวลา

องค์ประกอบหลักของ ทักษะพิเศษในการปรับตัว (Adaptability)
มี ๒ ประการ ได้แก่

๑. ทักษะการเรียนรู้ด้วยจิตสำนึก (Cognitive skills) ประกอบด้วย

๑.๑ รู้และเข้าใจ นอกเหนือจากเหตุผล/ข้อเท็จจริงปกติ
ที่เคยรู้ (Intuition)

๑.๒ รู้เรื่องที่ควรคิด - เห็นวิธีการคิดทั่วไป (Critical and
Creative thinking)

๒. ทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relational skills) ประกอบด้วย

๒.๑ รู้ว่า ทำอะไรได้ ภายในทีม และ ระหว่างทีม (Self awareness)

๒.๒ ทักษะการทำงานร่วมภายในทีม และ ระหว่างทีม (Social
skills) ขีดความสามารถพื้นฐานที่ต้องการ ๓ ประการ ได้แก่

๑. “รู้ทาง” - สามารถตรวจจับ สิ่งที่เป็นรูปแบบเฉพาะ (Pattern)

ในท่ามกลางความผันผวน/ไร้รูปแบบ และ “รู้ทัน” - สามารถตรวจพบสิ่งผิดปกติที่ปลอมปนอยู่กับความเป็นปกติธรรมดา ชีตความสามารถนี้มาจากทักษะ ในข้อ ๑.๑ (Intuition)

๒. สามารถพิจารณาวิธีการแก้ไขปัญหา (Problem solutions) ทั้งปวง ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้น แล้วหาทางดัดแปลง/ประยุกต์ใช้ (Modify) ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น ชีตความสามารถนี้มาจากทักษะ ในข้อ ๑.๒ (Critical and Creative thinking)

๓. สามารถปฏิบัติตามวิธีการนั้นได้จริง ทั้งเป็นบุคคล และเป็นทีม ชีตความสามารถนี้ มาจากทักษะ ในข้อ ๒ (Relational skills)

จากการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในการเรียนรู้ (Learning paradigm) ดังกล่าว ทำให้ **วัตถุประสงค์ของการฝึก** (Training objective) ต้องมีการปรับเปลี่ยน ดังนี้

กิจเฉพาะ (Task) จะครอบคลุมถึงกิจอื่นๆ นอกเหนือจากปฏิบัติการทางทหาร หรือยังคงเป็นกิจทางทหาร แต่เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง (Win heart and mind) เช่น การสนับสนุนหน่วยงานพลเรือน, การช่วยเหลือประชาชน และการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น

เงื่อนไข (Condition) คำกล่าวที่ว่า “ฝึกอย่างที่จะรบ รบตามที่ฝึก” นั้น เป็นไปไม่ได้ เพราะเงื่อนไขในอนาคตคือ ความไม่แน่นอน/คาดการณ์ได้ยาก/ ไร้รูปแบบ/ ไม่มีขอบเขตจำกัด ดังนั้น จึงต้องฝึกเพื่อ “ความสามารถในการปรับตัวและพลิกแพลง” ต่อเงื่อนไขใหม่ๆ ที่ไม่เคยพบมาก่อน ได้ทุกรูปแบบ

มาตรฐาน (Standard) ไม่เพียงมุ่งเน้นผลการปฏิบัติที่ประเมินผล/วัดค่าได้ ทางกายภาพเท่านั้น แต่ต้องให้มั่นใจได้ว่า ผู้รับการฝึกเกิดทักษะ และมีชีตความสามารถตามที่กล่าวมาแล้วนั้นด้วย เสมือนมีระบบปฏิบัติการ

ทางกระบวนการคิดของตนเอง ที่จะจัดการต่อปัญหาทุกรูปแบบ แม้แต่สิ่งที่ไม่เคยเรียนรู้หรือฝึกมาก่อน

อาจกล่าวได้ว่า การฝึกยุคใหม่ ไม่ใช่การฝึกเพียงให้เกิด “ความสามารถ” เพื่อให้ “ทำได้” ในสิ่งที่เป็นมาตรฐาน เท่านั้น แต่เป็นการฝึกให้เกิด “ทักษะ” ในการ “พลิกแพลง” ให้ “ทำได้” ในสิ่งที่ไม่เป็นมาตรฐานอีกด้วย การฝึกในประการแรก มักเป็นแบบฝึกมาตรฐาน (Standardized way of Training) ที่กำหนดโดยหน่วยเหนือ (Top-down approach) แต่ในประการหลัง เป็นการฝึกที่พัฒนาโดยหน่วยปฏิบัติ (Bottom-up) ซึ่งได้ผ่านประสบการณ์ หรือการทดสอบปฏิบัติจริงมาแล้ว (Unit-generated/experimental Training) ซึ่งต้องมีระบบการเรียนรู้ร่วมกัน “ต่อสื่อบุไปเรียนรู้ไป ปรับตัวได้เหนือกว่าสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปเสมอ”

บทความนี้ ไม่ใช่เอกสารนำเสนอวิชาการ แต่เขียนขึ้นอย่างเร่งด่วน เพื่อเสนอให้ปฏิบัติในระบบการเตรียมกำลัง สำหรับภารกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และอื่นๆ ที่คล้ายกัน โดยศึกษาจากเอกสารเรื่อง “Learning to adapt to asymmetric Threats”; Institute for Defense Analyses กระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา, จากหนังสือเรื่อง “Militant Tricks”: Battle Ruses of the Islamic Insurgency โดย H. John Poole. จากการพบปะ/สนทนากับกำลังพลทุกระดับ และจากประสบการณ์

รายการกิจเฉพาะสำคัญ (Mission essential task list) ที่ต้องฝึก, เทคนิค และวิธีการฝึก ตามแนวทางนี้ ขึ้นอยู่กับผู้บังคับหน่วย, ฝ่ายอำนวยการ, ทหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ในการเตรียมกำลัง และใช้กำลังหน่วยนั้นๆ การปฏิรูปการฝึก (T2) ไม่หมายถึงการยกเลิก/ลบล้าง/เปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบการฝึกที่มีอยู่ทั้งหมด หรือบางส่วน แต่หมายถึง การเพิ่มความลึก และขยายขอบเขตของการฝึก ให้เต็มระบบของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งสิ้นของมนุษย์